

Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu

Artykuł:

Przegląd wydawnictw gospodarczych w latach 1929-1930

Źródło:

Wiadomości: kwartalnik

Organ Zrzeszenia Urzędników Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie,
1931 marzec, strony 29-35

Artykuł udostępniony cyfrowo w ramach zadań projektu pt.
„Digitalizacja i udostępnianie online »Bibliografii gospodarki Wielkopolski 1919-39«
H. Maciejewskiej” (SONB/SP/550684/2022)

Przegląd wydawnictw gospodarczych w latach 1929—30.

OD REDAKCJI.

Poniższy rozdział zawiera przegląd ważniejszych wydawnictw o treści ogólnogospodarczej i finansowej, które Redakcja zdołała zebrać na podstawie dostępnych jej materiałów bibliograficznych. Zdając sobie sprawę, że przegląd ten posiada pewne luki, nie mniej mamy nadzieję, że ułatwi on zorientowanie się w naszej literaturze ekonomicznej ostatnich dwóch lat.

Ożywione w końcu 1928 i na początku 1929 roku dyskusje o etatyźmie w Polsce posiadają swoją dość bogatą literaturę, na którą składają się następujące ważniejsze publikacje.

Punktem wyjścia sporu o mniejszą lub większą ingerencję Państwa w stosunki gospodarcze była książka p. t. „Na froncie gospodarczym”, wydawnictwo „Drogi”, Warszawa, 1928 str. VIII + 442. Powyższe dzieło, będące jednym z wydawnictw dla uczczenia dziesięciolecia Odrodzonej Polski, stanowi pracę zbiorową kilkunastu czołowych przedstawicieli naszego publicznego życia gospodarczego, wypowiadających się za ingerencją Państwa w życie gospodarcze w imię potęgi Państwa, w imię rozwoju gospodarstwa społecznego.

Do dziedziny tej należy praca prof. Adama Krzyżanowskiego p. t. „Bierny bilans handlowy”, Kraków, 1929.

W broszurce tej autor dochodzi do wniosku, że ożywienie życia gospodarczego w Polsce w latach 1926/27 spowodowane było rozszerzeniem działalności gospodarczej Państwa; dobra konjunktura doprowadziła do zwiększonych zakupów zagranicą, wzrostu spożycia w kraju i wskutek tego do zmniejszenia ekspansji eksportowej. Następstwem tego rozwoju jest bierny bilans handlowy, który nie jest rzeczą szkodliwą, jak szkodliwym jest etatyzm, który nie uwzględnia zależności życia gospodarczego danego kraju od stosunków międzynarodowych. Autor stara się udowodnić, że etatyzm i przeciążenie podatkowe są źródłem istotnego zła, to jest wysokiej stopy procentowej i niedostatecznej kapitalizacji w Polsce.

Dalszym przyczynkiem do literatury o etatyźmie jest wydana w 1929 r. nakładem Banku Gospodarstwa Krajowego książka: „Zagadnienie etatyźmu w Polsce” str. 140, zawierająca referaty, wygłoszone przez przedstawicieli naszego publicznego i prywatnego życia gospodarczego oraz dyskusje, łączące się z temi odczytami na temat działalności gospodarczej Państwa, na zebraniach dyskusyjnych u p. sła Radziwiłła w dniach 12 grudnia 1928 i 10 stycznia 1929 roku.

Zaliczyć tutaj również należy pracę Dyr. Andrzeja Wierzbickiego p. t. „Zagadnienie etatyźmu i neoetatyźmu w Polsce”, Warszawa 1929, Biblioteka Polska, str. 52.

Pozatem wydane przez Centralny Związek Polskiego Górnictwa, Przemysłu, Handlu i Finansów broszurki „Rozmowy Pana Premiera Kazimierza Bartla z przemysłowcami” I, Warszawa 1929, str. 56, oraz „Rozmowy Pana Premiera Kazimierza Bartla i Pana Ministra Gabrjela Czecho-

wicza z przemysłowcami i rolnikami o zagadnieniach podatkowych” II, Warszawa 1929, str. 84.

Do tej dziedziny należy również wcześniejsze od poprzednich wydawnictwo Min. Przemysłu i Handlu p. t. „Polityka gospodarcza”, t. I, „Administracja”, Warszawa, 1928, str. LXIII + 477. Książka ta stanowi zbiór materiałów o polityce Rządu w zakresie najważniejszych zagadnień administracji gospodarczej, doprowadzonych częściowo do roku 1928.

Materiały z tej dziedziny zawiera także publikacja Prezydium Rady Ministrów: „Materiały odnoszące się do działalności Rządu za rok 1928”, Warszawa 1929, 2 tomy.

Część I: Prezydium Rady Ministrów i Ministerstwa: Sprawiedliwości, Pracy i Opieki Społecznej, Komunikacji, Oświaty, Pocht i Telegrafów, Skarbu, Spraw Wewnętrznych.

Część II: Sprawy Zagraniczne, Przemysł i Handel, Roboty Publiczne, Rolnictwo, Reformy Rolne.

Pozatem z zagadnieniem etatyźmu łączą się prace: Tomasz Lulek „Przywileje podatkowe przedsiębiorstw publicznych w Polsce”, Kraków 1928, str. 50, która powyższe przywileje uważa za nieuzasadnione tak z punktu widzenia prawnego jak i gospodarczego.

Heydel Adam: „Gospodarcze granice liberalizmu i etatyźmu”, Kraków, Tow. Ekonom. 1929, str. 29.

Wyrobisz Stanisław: „Etatyzm czy liberalizm”, wydawnictwo Tow. Ekonom. w Krakowie, tom XXXIII.

W zasadzie autor jest przeciwnikiem etatyźmu, polegającego na krępowaniu inicjatywy prywatnej, reglamentacji wytwórczości i cen oraz własnej przedsiębiorczej działalności Państwa.

* * *

Z okazji obchodu Dziesięciolecia Niepodległości Rzeczypospolitej ukazały się liczne wydawnictwa jubileuszowe, z których wymieniamy:

Przemysł i Handel „Księga pamiątkowa Dziesięciolecia Polski”, Warszawa, 11 listopada 1928 r.

Redakcja tygodnika „Przemysł i Handel” (obecnie „Polska Gospodarcza”) dla uczczenia dziesięciolecia Rzeczypospolitej wydała w listopadzie 1928 r. z polecenia Ministra Przemysłu i Handlu księgę pamiątkową, mającą na celu zobrazowanie dorobku pierwszych dziesięciu lat pracy gospodarczej w Polsce Odrodzonej, lat odbudowy, lat walki o własny byt niezależny. Część I. księgi, o objętości 576 stron, zawiera 121 artykułów pióra ministrów i czołowych przedstawicieli życia gospodarczego w Polsce, przedstawiających rozwój wszystkich dziedzin gospodarczych Odrodzonej Rzeczypospolitej. Część druga — 554 stron — obejmuje opis 179 najważniejszych przedsiębiorstw w Polsce, wśród których grupa przedsiębiorstw państwowych oraz takich, w których Państwo posiada udział, zajmuje poczesne miejsce.

Dalszym dziełem zbiorowym, obrazującym rozwój gospodarczy Polski w pierwszym dziesięcioleciu, jest wydawnictwo Powszechnej Wystawy Krajowej p. t. „Bilans go-

spodarczy *Dziesięciolecie Polski Odrodzonej*, Poznań 1929. Tom I. str. XIV + 534. Tom II. str. VII + 509.

Na treść tomu I powyższej pracy, wydanej pod redakcją P.o.f. Uniwersytetu Poznańskiego Dr. Stefana Zaleskiego, składają się następujące rozdziały: I) „Terytorjum i ludność”: prof. Dr. Marcin Nadobnik i Dr. Mieczysław Szawleski; II) „Rolnictwo”: prof. Dr. Wikt. Schramm, Dr. Wacław Ponikowski, prof. Zygmunt Pietruszczyński, Zygmunt Ihnatowicz, prof. Dr. Feliks Kotowski, prof. inż. Stefan Studniński, red. August Iwański; III) „Przemysł”: Dyr. inż. Andrzej Wierzbicki, Dyr. inż. Antoni Olszewski, Janusz Dębicki, Dr. Stefan Bartoszewicz, Stanisław Skrzywan, Ignacy Chabielski, Dyr. inż. Maurycy Chorzewski, Inż. Mieczysław Kuźmicki, Dyr. Edmund Trepka, Zofja Zarembianka, Dr. Roger Battaglia, Inż. Stanisław Ihnatowicz, Dr. Stefan Natanson, Mieczysław Kołtoński, Inż. Wacław Hauszyl.

Tom II obejmuje następujące działy: IV) „Komunikacje”: Józef Gieysztor, Melchior Nestorowicz, inż. Alfred Konopka, Dr. Feliks Hilchen, Jerzy Kurzeniecki, inż. Włodzimierz Dobrowolski; V) „Obrót”: Zygmunt Miduch, Borys Rzepecki, Dr. Tomasz Buczkowski i Dr. Henryk Nowak, Dr. Włodzimierz Seydlitz, Dr. Jan Łazowski; VI) „Finanse publiczne”: prof. Edward Taylor, Dr. Jan Piekalkiewicz; VII) „Stosunki społeczne”: Dr. M. Bornstein-Lychowska, Jan Derengowski, inż. Jan Drecki, Dr. Jan Łazowski, Edward Strzelecki; VIII) „Organizacje zawodowe”: Dr. Stanisław Waschko, Dr. Bolesław Kłapkowski, Stanisław Rychliński.

„Powszechna Wystawa Krajowa w Poznaniu” wyd. P. W. K. w 5 tomach, omawiających szczegółowo poszczególne działy Wystawy Krajowej.

„Dziesięciolecie Polskich Kolei Państwowych” 1918 — 1928, wydawnictwo Ministerstwa Komunikacji, Warszawa 1928, str. 385.

„10 lat Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej na P. W. K. w Poznaniu”. Tekst opracował Dr. Alfred Krieger, Warszawa 1929, str. 118.

Z okazji stułecnej rocznicy utworzenia w 1828 roku Banku Polskiego przez ministra Skarbu Królestwa Kongresowego, Ks. Łubeckiego, Biuro Ekonomiczne Banku Polskiego opracowało księgę pamiątkową p. t. „Bank Polski 1828—1928”, Warszawa 1928, str. 195 + 6 + LXII. Na treść dzieła składają się następujące rozdziały: Pieniądz i kredyt w czasie rozbiorów; Stosunki pieniężne i kredytowe w latach 1795 — 1815; Bank Polski 1828 — 1885; Bankowość i kredyt na obszarze Rzeczypospolitej przed wojną światową; Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa; Bank Polski 1924—1928.

*
* *
*

W dziedzinie teorii ekonomii oraz skarbowości ukazały się następujące ważniejsze prace:

Kostanecki Antoni: „Problem ekonomii. Myśl gospodarcza a myśl kulturalna”, Warszawa 1930, str. VI + 318.

Na treść powyższego dzieła składają się następujące rozdziały: I) Określenie problemu: myśl gospodarcza a myśl kulturalna; II) myśl gospodarczo-kulturalna jako jeden jednolity świat, z podziałem 1) na bieguny myśli gospodarczej

(A. socjologiczny, B. psychologiczny), 2) poglądy gospodarcze (A. indywidualistyczny, B. socjalny), 3) myśl gospodarcza jako oś myśli kulturalnej (A. strefa kultury indywidualnej, B. strefa kultury społecznej); III) świat myśli gospodarczo-kulturalnej w swym stosunku do wszechświata myśli. Dodatek do książki zawiera „Uwagi nad Rządem Polskim” Rousseau’a a myśl gospodarczo-kulturalna w Polsce.

Grabski Stanisław: „Ekonomia społeczna VIII — Ustroje społeczno-gospodarcze”. Lwów—Warszawa—Kraków 1929, str. 120.

Rosiński St.: „Problem działania cel w teorii ekonomii”, Poznań 1929, str. 258.

Knapowski Roch: „Dualizm w teorii ilościowej pieniądza”, Poznań 1929, str. 184.

Waściszakowski Leon: „Statystyka. Teoria metody statystycznej”. Lublin, 1930. Biblioteka Uniwersytetu Lubeckiego. Str. 216.

„Socjalizm”. Zarys bibliograficzny i metodologiczny. Kraków, wyd. T. U. R. Nr. 1 z 1931 r., Str. 111. Praca zbiorowa. Wstęp. Cz. I. Teoria socjalizmu. Cz. II. Ruch robotniczy.

Caro Leopold: „Solidaryzm”. Jego zasady, dzieje i zastosowanie”. Lwów, 1931, Str. 123. Prof. Caro omawia historję i istotę solidaryzmu, oraz przedstawia obecne stosunki społeczne i ekonomiczne w Polsce.

Felten Aleksander: „Nauki kryzysowe”, Warszawa, 1931, str. 24.

Weinfeld Ignacy Dr.: „Skarbowość Polska” wydanie II, Warszawa 1929, str. 257.

Powyższa książka według intencji autora ma być podręcznikiem dla młodzieży uniwersyteckiej oraz dla kandydatów do egzaminów fachowych. Zawiera ona zarys całokształtu urządzeń skarbowych w Polsce w układzie znacznie rozszerzonym i więcej wyczerpującym niż to czyni I. wydanie „Skarbowości” tegoż autora z 1926 r. Prof. Weinfeld w treściwej i zwięzłej formie omawia przepisy prawne wydane do września 1928 r., dotyczące wszystkich dziedzin skarbowości ze specjalnem uwzględnieniem danin publicznych, monopolów i przedsiębiorstw państwowych. Końcowe rozdziały poświęcone są długom i walucie oraz finansom komunalnym.

Weinfeld Ignacy: „Skarbowość polska”. Warszawa, 1931, str. 347. Nowe wydanie skarbowości przedstawia w zarysie całokształt urządzeń skarbowych w Polsce. Omówione są w tej pracy: historia, przepisy, władze, budżet, waluta, kasowość i rachunkowość, wydatki, dochody, podatki, monopole, cła, majątki i przedsiębiorstwa państwowe.

Markowski Bolesław: „Administracja skarbowa w Polsce”, Warszawa, 1931, str. 454.

Dr. Edward Taylor: „Finanzpolitik und Steuer-system der Republik Polen”, Jena, Fischer 1928, str. XV + 365.

Powyższa obszerna praca prof. dr. E. Taylora stanowi jeden z tomów wydawnictwa prof. K. Bräuera z Wrocławia p. t. „Finanzpolitik und volkswirtschaftliche Studien”. Wielką monografię o skarbowości polskiej w pierwszych dziesięciu latach niepodległej Rzeczypospolitej autor podzielił na dwie części: 1) na zagadnienie polityki skarbowej polskiej, 2) na rozpatrzenie systemu podatkowego z punktu widzenia

obiektywnej wartości powołanych do życia urzędów podatkowych.

Prof. Stanisław Głąbiński: „Polskie Prawo Skarbowe“, Lwów, Jakubowski 1928, str. VII + 160.

W powyższym dziele znajduje oświecenie obowiązujące dziś w Polsce prawo skarbowe. Materiał prawny doprowadzony do marca 1928 r. Autor rozpoczyna swoją pracę od ustroju władz skarbowych, po którym następuje rozdział, poświęcony ustrojowi pieniężnemu. Dalsze działy poświęcone są budżetowi i prawu budżetowemu. Rozdział IV omawia dochody skarbowe. Z kolei omawia autor długi państwowe, kwestję skarbowości samorządów oraz stosunek finansowy w. m. Gdańska do Polski. Książkę zamykają rozważania na temat widoków i wyboru tej lub innej drogi reformy skarbowej.

* * *

Aktualnym zagadnieniem gospodarczym Polski poświęcone są m. in. następujące publikacje:

„Polska Gospodarcza w 1928 roku“.

Powyższa broszurka, wydana przez tygodnik „Przemyśl i Handel“, zawiera dwa wykłady Ministra Przemysłu i Handlu Eugenjusza Kwiatkowskiego, , wygłoszone we Lwowie w dniu 2 grudnia 1928 r. na inauguracji w Wyższej Szkole Handlu Zagranicznego oraz przed przedstawicielami życia gospodarczego. Te dwa odczyty, wzajemnie się uzupełniające, stanowią jakby dalszy ciąg pracy p. Ministra p. t. „Postęp gospodarczy Polski“, wydanej w 1927 r.

Podobnie wydał „Przemyśl i Handel“ odczyt p. Ministra Kwiatkowskiego, wygłoszony w dniu 26 maja 1929 r. w Poznaniu p. t. „Prawo Zwycięstwa“ (str. 39), dający realną ocenę polskiej rzeczywistości gospodarczej oraz wytyczne prawa zwycięstwa Polski nad przeciwwskazywającymi się jej trudnościami.

Album „Zniszczenia wojenne i odbudowa Polski“, również wydawnictwo tyg. „Przemyśl i Handel“, zawiera liczne reprodukcje zniszczeń dokonanych na ziemiach polskich w czasie wojny oraz krótkie teksty w języku polskim i francuskim, omawiające straty wojenne w poszczególnych działach gospodarstwa narodowego.

Szawleski Mieczysław: „Na przełomie naszego ustroju państwowego“, Warszawa 1929, str. 173.

Wychodząc z założenia, że „jesteśmy w okresie szukania nowej formy ustroju państwowego“, autor omawia najprzód ogólne tendencje życia współczesnego świata, poczem rzuca ciekawe spostrzeżenia o naszych polskich stosunkach. Znajdujemy m. in. takie rozdziały: Ustrój Państwa; Skutki wojny; Kapitał i praca; Parlamentaryzm gospodarczy; Współżycie międzynarodowe; Pierwsze dziesięciolecie niepodległości gospodarczej; Analiza współczesnego położenia gospodarczego; Naczelna Izba Gospodarcza.

Tegoż autora: „Międzynarodowe położenie Polski na tle ostatnich wydarzeń w gospodarce światowej“, Warszawa 1929, str. 42.

Tennenbaum Henryk: „Ośrodki dyspozycji gospodarczej w Polsce“, Warszawa 1929, str. 142.

Drzewiecki Piotr: „Polska na progu nowego dziesięciolecia“, nakładem Ligi Pracy, Warszawa, 1929.

Prof. Adam Krzyżanowski: „Polska Konjunktura Gospodarcza“, Kraków 1929, str. 46.

Broszura poświęcona jest oświeceniu sytuacji gospodarczej w Polsce w świetle teorii oraz pod kątem widzenia możliwości przewidywania zmian konjunkturalnych oraz możliwości polityki konjunkturalnej, przyczem za sprężynę wahań w rozwoju ekonomicznym uważa autor falowanie stopy procentowej.

Wierzbicki Andrzej: „Ogólny pogląd na rozwój przemysłu polskiego“, Warszawa 1929, str. 25.

„Kryzys włókiennictwa łódzkiego“, wydawnictwo Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi, 1929, str. 45.

Broszurka powyższa zawiera memoriał, złożony Min. Przemysłu i Handlu w sprawie kryzysu w przemyśle włókienniczym. Po zanalizowaniu przyczyn przesilenia oraz przedstawienia roli przemysłu łódzkiego w życiu gospodarczym Polski memoriał wylicza postulaty i środki zaradcze, które mają się przyczynić do uzdrowienia tej gałęzi.

Helczyński Bronisław: „Komercjalizacja przedsiębiorstw państwowych na tle polskich przepisów prawnych“, Warszawa (nakł. tyg. „Przemyśl i Handel“) str. 95.

Peretz Adolf: „Od kartelu do koncernu“, Warszawa („Przemyśl i Handel“), 1929, str. 95.

Zieleniewski Jan: „Koncentracja produkcji“, Warszawa 1929, str. 67.

Dr. Roger Battaglia: „Państwo a kartele, koncerny i trusty“, wydawnictwo Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie 1929, str. 177.

Powyższa książka zawiera materiały i przyczynki do rozwoju kartelizacji w Polsce z zakresu klasyfikacji karteli, polityki kartelowej, a w końcu podaje obszerny informacyjny spis karteli istniejących w Polsce.

Gliwiec Hipolit: „Międzynarodowe porozumienie producentów“. Praca p. Gliwica jest zaktualizowaniem poprzedniej pracy „Ewolucja syndykatów“. Dane o istniejących międzynarodowych kartelach, syndykatach i trustach oraz przedstawienie zagadnienia czynią pracę p. Gliwica cennym nabytkiem dla literatury ekonomicznej.

Szyszkowski Stefan Zbigniew: „Zagadnienie komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych“. Warszawa, 1930. Str. 164.

St. Zb. Szyszkowski: „Przedsiębiorstwa państwowe w Niemczech“. Warszawa, 1930. Str. 134.

„Narady gospodarcze Rządu z delegatami Izby Przemysłowo-Handlowej w dn. 7 i 8 października 1929 r.“ Nakładem Min. Przem. i Handlu, Warszawa, 1929, str. 351.

Inż. Aleksander Ringman: „Stan gospodarczy Rosji Sowieckiej“. Warszawa, 1930, str. 193. P. Ringman przedstawia kolejno: skład i ruch ludności, rolnictwo, przemysł, zagadnienia komunikacyjne, finanse, handel zagraniczny, rozwój stosunków handlowych i kwestję wyzysku ekonomicznego mniejszości narodowych przez Z. S. R.R.

Dr. Józef Frejlich: „Koncentracja w przemyśle cukrowniczym wszechświatowym“. Warszawa, 1929, str. 407. Autor zebrał i usystematyzował olbrzymi materiał, który umożliwia gruntowne zapoznanie się z budową wszechświatowego przemysłu cukrowniczego.

Pietkiewicz Zenon: „Samorząd gospodarczy w Polsce“. Poznań, 1930, odbitka z „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego“.

Gehring Kazimierz: „Amerykańska administracja przedsiębiorstw przemysłowych“. Geneva, Podstawy stosowania w Polsce, Kraków, 1930, str. XXVI + 638.

Leparski Antoni Dr.: „Chłodnictwo w gospodarstwie narodowym Polski“. Warszawa, 1930, str. 118.

Załęcki Gustaw: „Problem polskiej giełdy bawełnianej“. Nakładem Naukowego Instytutu Emigracyjnego, Warszawa. — Autor rzuca szereg myśli w sprawie niezależnienia polskiego przemysłu bawełnianego od kredytodawcy zagranicznego przez stworzenie giełdy bawełnianej w Gdyni.

Stanisław Rychliński: „Marnotrawstwo sił i środków w przemyśle polskim, Warszawa 1930, str. 164.

Praca powyższa przedstawia próbę syntetycznego ujęcia wyników prac Komisji Ankietowej badania warunków i kosztów produkcji oraz wymiany. Poszczególne działy książki zajmują się następującymi zagadnieniami: I) Komisja Ankietowa, zakres jej i metody działania; II) Czynniki produkcji w oświetleniu ankiety przemysłowej; III) Zagadnienia ustroju, techniki i organizacji przemysłu; IV) Zbyt; V) Rentowność; VI) Drogi racjonalizacji.

Klärner Czesław inż.: „O popieraniu budowy tanich mieszkań w Polsce i zagranicą“, Warszawa 1929, str. 118.

Pierwszy rozdział swej pracy Prezes Warsz. Izby Przemysłowo-Handlowej poświęca streszczeniu sytuacji na rynku mieszkaniowym przed wojną, w czasie wojny i po wojnie. Po omówieniu akcji finansowej i budowlanej w Europie autor przedstawia stosunki mieszkaniowe w dzisiejszej Polsce, omawiając szczegółowo prace Rządu, ustawodawcze i finansowe, zmierzające do złagodzenia kryzysu mieszkaniowego. Dalsze rozdziały traktują o warunkach powstrzymujących rozwój budownictwa w Polsce oraz zawierają wskazania, jaką drogą dążyć należy do ożywienia ruchu budowlanego.

Tegoż autora: „Polityka mieszkaniowa w Polsce i zagranicą“, Warszawa 1930, str. 245.

Poszczególne rozdziały książki omawiają: I) politykę mieszkaniową w niektórych państwach, II) znaczenie urbanizacji dla Polski, III) powstanie i skutki ustawodawstwa o ochronie lokatorów, IV) nowelizację ustawodawstwa o ochronie lokatorów, V) sposoby finansowania budownictwa mieszkaniowego, VI) rolę poszczególnych czynników w polityce mieszkaniowej.

Suligowski A. prof. Dr.: „Rozbudowa miast w Polsce“, Warszawa, 1928, str. 32.

Marjan Manteuffel: „Bankowość w Polsce“, Warszawa 1930, str. 147.

Schön Jerzy Dr.: „Das polnische Bankwesen“.

Powyższa praca, poświęcona rozwojowi bankowości polskiej od czasów przedwojennych, choć przeznaczona dla zagranicy, dzięki obfitemu i przejrzystemu ugrupowaniu materiałowi, przedstawia również wielką wartość dla polskiej literatury bankowej. W książce swej autor poświęca więcej miejsca ujęciu analityczno-opisowemu niż syntetyczno-krytycznemu.

Jenner Władysław: „Polityka kredytowa Związków Spółdzielni Kredytowych“. Warszawa, 1930, str. 20.

Polikier M.: „Polskie papiery procentowe“. Warszawa, 1930, str. 169. — Wydawnictwo zawiera opis oraz stan obiegu obligacji i listów zastawnych w Polsce.

Lewiński Jan Stan.: „Money, Credit and Prices“. Londyn, 1929. — Zagadnienie zależności wzajemnej cen i obiegu pieniężnego. Tezy autora oparte są na założeniu, że problem stosunku cen i pieniądza jest dla ekonomiki kwestią podstawową.

Konderski Wacław: „Zagadnienia polityki kredytowej ze stanowiska melioracji bilansu handlowego“. Warszawa, 1930.

Romanowski Henryk: „Obrót bezgotówkowy“. Warszawa, 1930. — Praca ma charakter informacyjny, może oddać usługi jako podręcznik.

Zweig Ferdynand: „Finansowanie konsumpcji“. Kraków, 1930, str. 44.

Shaw W. A.: „The Theory and principles of central banking“. Londyn, 1930, str. 245.

Kostanecki J.: „Polityka dyskontowa Banku Angielskiego 1914—1930“. Kraków, 1930, str. 165.

Die Wirtschaft: „Europäische Banken, 1930“. Wydawnictwo zawiera opis bankowości w Europie w 1929 r. i zestawienie ważniejszych banków europejskich.

Buchwald Bruno: „Technik des Bankbetriebes“. Berlin, 1931. — Uzupełnienie wydania z 1924 r. znacznie rozszerzone.

Triebe Immanuel Gerhardt, Dr.: „Zehn Jahre polnische Währung“, Berlin 1929, str. 111. Nakładem Osteuropa — Institut we Wrocławiu.

Roszkowski A. Ks.: „Naczelna Izba Gospodarcza w Polsce i zagranicą“, Łódź 1928, str. 97.

Grabski Władysław: „Wychowanie gospodarcze społeczeństwa“, Warszawa 1929, str. 56.

Cezak Jakób Stefan: „Wykształcenie ekonomiczne a rozwój mocarstwowy Polski“, Warszawa, 1929, str. 57.

Dr. Konstanty Grzybowski: „Samorząd zawodowy w Polsce“, Kraków 1928, Leon Frommer, str. 331-372.

Autor przedstawia badania swoje nad samorządem zawodowym w Polsce w czterech następujących rozdziałach: 1) określenie pojęcia samorządu zawodowego; 2) przegląd ekonomiczny ustawodawstwa polskiego o samorządzie zawodowym; 3) systematyczny przegląd ważniejszych przepisów w sprawie samorządu zawodowego w Polsce; 4) próba systematyzacji ogólnej zagadnienia pod kątem widzenia prawnohistorycznym i ustrojowym.

Prof. Dr. Stanisław Nowakowski: „Geografia Gospodarcza Polski Zachodniej“, Poznań 1929.

Tom I i II powyższej pracy Profesora Dr. Nowakowskiego przedstawia całkowity obraz życia gospodarczego Polski zachodniej; T. I. obejmuje następujące dziedziny: 1) Środowisko geograficzne, 2) Ludność, 3) Produkcja roślinna. Dzieło obfituje w najróżnorodniejsze zestawienia i tablice statystyczne, mapy i ilustracje, które bardzo dodatnio uplastyczniają pracę.

Srokowski Stan.: „Geografia gospodarcza Polski“. Warszawa, 1931, str. 295.

Sprawom rolniczym poświęcone są następujące prace:

Laur Ernest, Dr.: „Ekonomika Rolnicza“ w autorzowanym przekładzie Ministra Reform Rolnych Dr. Witolda Staniewicza. Wydawnictwo dostosowane jest w przekładzie do potrzeb rolników polskich i opatrzone licznymi

i wyczerpującymi uzupełnieniami przez tłumacza. Część ogólna („Wstęp” i „Rolnicze środki produkcji”) jest przygotowaniem do właściwej nauki o organizacji w części III p. t. „Użycie środków produkcyjnych”. Księga ostatnia p. t. „Zużytkowanie i powodzenie produkcji rolniczej” wprowadza rolnika w zagadnienie rynków zbytu i stanowi przejście do księgowości rolniczej.

Iwański August: „Postulaty przemysłu rolnego w dziedzinie polityki celnej”. Warszawa, 1930, str. 104. — Autor, ustaliwszy pojęcie przemysłu rolnego, analizuje sytuację i omawia postulaty poszczególnych gałęzi przemysłu rolnego w dziedzinie polityki celnej.

Uzdowski Ignacy: „Handel zagraniczny Rzplitej Polskiej wytworami rolnymi w latach 1924/25 — 1928/29”. Warszawa, 1930.

Grabski Władysław: „Reforma agronomji społecznej”. Nakład własny, Warszawa 1928, str. 52.

Uzasadniający palącą potrzebę szerzenia zasad racjonalnej gospodarki rolnej wśród drobnych właścicieli ziemskich, stwierdza autor konieczność reformy agronomji społecznej w kierunku wyrobienia i podniesienia gospodarczego i kulturalnego szerokich mas wiejskich. Projekt W. Grabskiego polega na wprowadzeniu powszechnego przymusowego nauczania rolniczego dla dorastających synów gospodarzy wiejskich, powołanych do objęcia samodzielnych gospodarstw rolnych, przez fachowych nauczycieli - doradców rolniczych na czteromiesięcznych kursach zimowych oraz zaprowadzeniu w każdej gminie ośrodków kultury rolnej, które jednocześnie miałyby być miejscem porad rolniczych dla całej ludności.

Wacław Konderski: „Problem finansowania reformy rolnej”. Wyd. Tow. Ekonom. w Krakowie, tom XXXII, Warszawa 1928, str. 68.

Powyższa praca Dyr. W. Konderskiego stanowi jedną z publikacji, wydanych przez Tow. Ekonomistów w Krakowie jako odpowiedzi na ankietę, przeprowadzaną przez wymienione Towarzystwo w sprawie agrarnej. Wywody autora sprowadzają zagadnienia finansowania reformy rolnej na grunt w naszych warunkach istotnie realny, określony z jednej strony małą siłą finansową i wielkimi potrzebami nowopowstających gospodarstw rolnych, z drugiej zaś szczupłym zasobem środków finansowych, które mogą być na ten cel uruchomione. Wśród wysuwanych koncepcji autor stawia jako postulat konieczność niższego dopuszczalnego ustawowo maksimum obciążenia kredytowego gospodarstw i obniżenia kosztów kredytu długoterminowego dla wszystkich gospodarstw, powstających na podstawie ustawy o reformie rolnej, do norm, podyktowanych ogólnymi warunkami gospodarczymi i rentownością gospodarstw rolnych.

Borowski Wacław: „Zagadnienie kredytu rolniczego w Polsce współczesnej”, Warszawa, 1929, wyd. Rady Nacz. Organizacji Ziemiańskich z okazji P. W. K. — str. 39.

Miklaszewski Jan: „Lasy i leśnictwo w Polsce”, Tom I. Warszawa 1928, str. 629.

Staniewicz Witold: „Przebudowa ustroju rolnego w Polsce”, Warszawa 1928, str. 78.

* * *

Zagadnienia handlu i wymiany międzynarodowej omawiają następujące publikacje:

Stopczyk Wojciech: „Handel Międzynarodowy na Bałtyku”, wydawn. Instytutu Bałtyckiego w Toruniu 1928, str. 145.

Rosnące zainteresowanie społeczeństwa polskiego morzem i handlem zamorskim znajduje wyraz w szeregu książek, wśród których dalszy przyczynek stanowi praca W. Stopczyka. Autor przedstawia krótki zarys historyczny handlu zamorskiego Polski przedrozbiorowej, przechodząc potem do szczegółowego opracowania obecnych obrotów handlowych na Bałtyku, poświęcając z natury rzeczy szczególną uwagę udziałowi Polski w tej wymianie. Na podstawie tych rozważań wysuwa postulat budowy własnej floty handlowej, bez której handel polski zdany będzie zawsze na łaskę i niełaskę zagranicznych pośredników, którym interes Polski będzie zawsze obcym.

Repeczko Antoni: „Podział dochodów celnych pomiędzy Polską a W. M. Gdańskiem”.

Rada Portu i Dróg w Gdańsku: „Port Gdański”, Warszawa, Przemysł i Handel, 1929, str. 76. — Książka zawiera opis organizacji portu i jego urządzeń, połączeń komunikacyjnych, rozwoju jego obrotu towarowego i eksploatacji portu.

Nowacki Tadeusz: „Organizacja zaplecza portów polskich”. Wyd. Państw. Inst. Eksportowego. Warszawa, 1931, str. 78.

Praca zbiorowa pod redakcją Józefa Borowika: „Obrona Pomorza”. Toruń, 1930, str. 236. W dziesiątą rocznicę odzyskania dostępu do morza ukazała się nakładem Instytutu Bałtyckiego zbiorowa praca, składająca się z referatów, wygłoszonych w Toruniu przez wybitnych znawców problemów morskich. Na treść pracy składają się m. in. następujące artykuły: Min. E. Kwiatkowskiego „Powrót Polski nad Bałtyk”, T. Nosowicza „Problem polskiego portu morskiego”.

Hilchen Feliks Dr.: „Wpływ organizacji handlu zagranicznego na bilans płatniczy”, Warszawa 1929, str. 162.

Głównym przedmiotem pracy Dr. Hilchena jest wykazanie braków naszej organizacji handlu zagranicznego, które wywierają wpływ ujemny na nasz bilans płatniczy.

Battaglia Roger: „Aktywizacja bilansu handlowego”. Poznań 1930, str. 235. — Autor rozwija tezę, iż poprawy bilansu handlowego należy szukać po jego stronie aktywnej, nie pomijając możliwości, które istnieją po stronie importu. Obszernie potraktował Battaglia zagadnienie finansowania produkcji eksportowej oraz organizacji eksportu. Sprawy finansowe i organizacyjne nie wyczerpują jednak metod popierania eksportu, przeciwnie istnieją dziedziny polityki gospodarczej, które są często pośrednio związane ze sprawami eksportu, niemniej przeto wymagają posunięć, idących po linii tej akcji.

Grabiański Henryk: „Środki aktywizacji polskiego bilansu handlowego”. Poznań, Izba Przemysłowo-Handlowa, 1930, str. 109.

Mieczysław Liliental: „Ubezpieczenie kredytów eksportowych”, Warszawa 1928, str. 41.

Autor rozpatruje przedmiot zakresu ubezpieczeń kredytów eksportowych, których celem jest ogólne pokrywanie strat, poniesionych wskutek niewypłacalności dłużnika. Po omówieniu systemu takich ubezpieczeń w Anglii, Niem-

czech, Belgii p. Liliental dochodzi do konkluzji, że w Polsce, podobnie jak zagranicą, w ubezpieczeniach eksportowych powinno wziąć udział Państwo, szczególnie o ile chodzi o handel z Rosją.

„Rynki Zbytu“, Wydawnictwo Państwowego Instytutu Eksportowego, tom IV. str. 1226. — Jako dalszy ciąg swoich prac, mających na celu usprawnienie naszej służby informacyjnej o zagranicznych rynkach zbytu, Państwowy Instytut Eksportowy pod powyższym tytułem wydał obszerne dzieło, dające eksporterowi charakterystykę wszystkich niemal rynków kuli ziemskiej. Opis każdego rynku stanowi zamkniętą w sobie całość według następującego planu: 1) Wiadomości ogólne, jak ustrój, obszar i ludność państwa, waluta i miary; 2) Produkcja z wyszczególnieniem poszczególnych rodzajów wytwórczości; 3) Komunikacje ze specjalnym uwzględnieniem spraw transportowych; 4) Handel, który to dział obejmuje główne ośrodki handlowe i handel zagraniczny danego kraju, przepisy celne, charakterystykę rynku, instytucje oraz organizacje pomocy handlowej.

Wierzbicki Andrzej: „Wytyczne przyszłego traktatu handlowego polsko-niemieckiego“, Warszawa 1929, str. 38.

Ringman Aleksander: „Polsko-niemieckie stosunki gospodarcze na tle wojny celnej“, Warszawa 1929, str. 123.

Borys Rzepecki: „Zatarg gospodarczy polsko-niemiecki. F. Hoesick Warszawa, 1930.

Książka Rzepeckiego ukazała się na kilka tygodni przed podpisaniem traktatu handlowego polsko-niemieckiego. Praca ta jest obecnie źródłem niezbędnym i niezastąpionym dla każdego, kto chce sobie zdać sprawę, zarówno z długiego okresu wojny celnej, jak i z istotnego znaczenia i wartości zawartego traktatu.

Krzywicki Wienczysław: „Światowa polityka celna a rozejm celny. (Przed dyskusją na konferencji genewskiej). Wydanie Państwowego Instytutu Eksportowego, tom V. Warszawa 1930, str. 43).

Turski Marjan: „Problem aktywizacji bilansu handlowego“, Warszawa („Przemysł i Handel“) 1929, str. 78.

Woyzbun Stefan: „Gielda. Przeszość, organizacja obecna, obroty“, Warszawa 1928, str. 224.

Kazimierz Ołdziejewski: „Wystawy Powszechne“. Związek Tow. Kupieckich, Poznań 1929, str. 222 + XVI.

Drewnowski Artur: „Towaroznawstwo“, Wilno 1929.

Kaczkowski Józef: „Polskie prawo o spółkach akcyjnych, ustawa i komentarz“, Krajowy Instytut Wydawniczy, Poznań 1928, str. 356.

Makowski Julian Dr.: „Zobowiązania Międzynarodowe Polski“, Warszawa 1929, str. 313.

„Rocznik Informacyjny o spółkach akcyjnych w Polsce za r. 1929 i 30“ wydany został pod redakcją Teodora Szobera dzięki inicjatywie Banku Handlowego w Warszawie oraz Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów. Zawiera poza materiałem informacyjnym o poszczególnych jednostkach gospodarczych w Polsce w sumie wierny zarys struktury naszego życia gospodarczego, uchwycony z punktu widzenia wytwórczości, handlu i finansów. Materiał został podzielony na poszczególne dzia-

ły czynności gospodarczej, przyczem na czele każdej dziedziny zamieszczono artykuł o danej gałęzi życia gospodarczego pióra wybitnego fachowca z tej dziedziny.

„Spółki Akcyjne w Polsce“ — Rocznik IV. — 1929. Wydawnictwo Biura Ogłoszeń „Par“ Poznań — Warszawa, str. 442.

Główny Urząd Statystyczny wydał „VII i VIII Rocznik Statystyki Rzeczypospolitej Polskiej“, uzupełniony licznymi nowymi tablicami i zestawieniami. Końcowa część jak corocznie zawiera statystykę w m. Gdańska i najważniejsze przeglądy ze statystyki międzynarodowej.

„Kwartalnik Statystyczny“ VI rocznik, 1929.

Zeszyt I. zawiera m. i. artykuły: R. Seidler: „Bilans płatniczy Polski za rok 1927“; H. Moszczyński: „Wydatki i dochody większych miast“; Dr. J. Piekałkiewicz: „Wydatki i dochody związków prawnopublicznych“. Zeszyt II.: Dr. J. Piekałkiewicz: „Długi samorządu terytorjalnego“; J. Gątkiewicz: „Spółdzielnie w Polsce w latach 1926—28“; A. Wensław: „Wydatki i dochody samorządu gospodarczego“; E. Szturm de Sztrem: „Zasiewy i zbiory w roku 1927/28“; Zeszyt III: W. Wakar: „Osiedla o charakterze miejskim i podmiejskim woj. warszawskiego łącznie z m. st. Warszawą“; M. Smerek: „Zakłady zastawnicze w Polsce w latach 1926—1928“; H. Tumilowiczowa: „Spółki akcyjne w Polsce w latach 1927—1928“. Zeszyt IV: E. Szturm de Sztrem: „Metoda statystyczna przy badaniach wskaźników rozwoju gospodarczego“; Stefan Szulc: „O tak zwanej standaryzacji czyli poprawianiu współczynników“; Jerzy Neyman: „Przyczynek do teorii wiarygodności hipotez statystycznych“; Roman Seidler: „Bilans płatniczy Polski za rok 1928“; Faustyn Rosiński: „Czynne i bierne okręgi finansowe w Polsce“; W. Morawski: „Szacunek ludności Polski według wyznań na 1.1.1929 r.“; Dr. Jan Piekałkiewicz: „XVIII sesja Międzynarodowego Instytutu Statystycznego w Warszawie“.

„Kwartalnik Statystyczny“, VII rocznik, 1930.

Zeszyt I obejmuje m. in. następujące opracowania: Jadwiga Bornsteinowa: „Biblioteki wyższych zakładów naukowych“; Jan Łagoda: „Zasiewy i zbiory w r. 1928/29“; Mieczysław Smerek: „Banki komunalne w Polsce w latach 1926—1928“. Zeszyt II: Dr. Józef Buzek: „Historja ogólna Głównego Urzędu Statystycznego od 1918 do 1928 r.“; Fr. Piltz: „Organizacja statystyki miejskiej“. Większa część treści tego zeszytu poświęcona jest pozatem omówieniu organizacji i działalności Głównego Urzędu Statystycznego. Zeszyt III: Edward Szturm de Sztrem: „Statystyka rolna i cen“; Antoni Wensław: „Wydatki i dochody samorządu gospodarczego“; Dr. Faustyn Rosiński: „Ewolucje polskiego budżetu państwowego“. Zeszyt IV: Brunon Balukiewicz: „Statystyka pracy i przemysłu“; Stefan Szulc: „Ludność Polski według wieku“; Mieczysław Przypkowski: „Rejestracja produkcji roślinnej“; Aleksander Ivanka: „Statystyka handlu wewnętrznego w Polsce“; J. Michał Doskocz: „Domy składowe publiczne“.

Rzeczpospolita Polska — Atlas Statystyczny. Rok wydania 1929, stron XV — 42 tablice.

W 42 barwnych tablicach G. U. S. przedstawił następujące działy: 1) Podział administracyjny Państwa, 2) Demografia, 3) Rolnictwo, 4) Górnictwo i przemysł, 5) Handel, 6) Kredyt, 7) Finanse publiczne, 8) Oświata, 9) Zdrowie

„Handel Zagraniczny Rzeczypospolitej Polskiej” — rocznik 1928 i 1929 zawiera szczegółowe dane o zagranicznych obrotach handlowych Polski i w. m. Gdańska za rok 1928 i 1929 w porównaniu z latami poprzednimi.

Z wydawnictw Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen wymieniamy prace o treści ogólno-ekonomicznej wzgl. finansowej:

Nr. 1 „Ankieta o prowadzeniu robót budowlanych i sposobach ich finansowania”. Opracował Jan Wiśniewski.

Nr. 4 „Wahania sezonowe produkcji przemysłowej w Polsce”, opracował Ludwik Landau. „Sezonowość zjawisk rynku pieniężnego” opracował Wacław Skrzywan.

Nr. 7 „Wpływ reglamentacji obrotu zbóż chlebowych na ich ceny” opracował Józef Poniatowski.

Nr. 8 „Znaczenie wywozu dla przemysłu polskiego” opracowała Blanka Winawerówna.

Nr. 9 „Zużycie nawozów sztucznych w latach 1924—1929”, opracowali Stefanja Wieluńska i Józef Poniatowski.

Nr. 10. „Ankieta o robotach budowlanych w latach 1927—1929”, opracował Ludwik Landau.

Ustrój władz administracyjnych w Polsce oświetlają:

Prof. Bohdan Wasiutyński: „Ustrój władz administracyjnych, państwowych i samorządowych (Encyklopedia prawa obowiązującego w Polsce. Część I. zeszyt drugi), Poznań, Fiszer i Majewski, 1928, str. 189.

Powyższa praca prof. Uniw. Warszawsk. B. Wasiutyńskiego przynosi opisowe przedstawienie istniejącego w Polsce ustroju władz administracyjnych, rządowych i samorządowych według stanu obecnego wraz z krótkim rysem historycznym o przejściowych naczelnych władzach dzielnicowych. Autor wymienia odnośnie instytucje, podaje źródła przepisów ich dotyczące i streszcza krótko najważniejsze postanowienia tych przepisów.

Błaszczyński Kazimierz: „Postępowanie administracyjne” Poznań, Fiszer i Majewski, 1928, str. 187.

W powyższej publikacji autor opracował Rozporz. Prezyd. Rzplitej z 22 marca 1928 o postępowaniu administracyjnym, dołączając teksty rozporządzenia o postępowaniu przymusowym w administracji, przepisach językowych oraz stemplowych, dotyczących pełnomocnictw i podań.

Jak autor sam zaznacza w przedmowie, książka ta ma stanowić pracę, przeznaczoną dla użytku praktycznego władz i urzędów, jak i osób zainteresowanych.

Reiss Witold: „Zarys prawa administracyjnego” nakładem Józefa Zawadzkiego, Wilno 1930, str. 367 + XII. Praca przeznaczona jako podręcznik dla urzędników państwowych i samorządowych oraz słuchaczy szkół wyższych.

Z zakresu organizacji pracy biurowej opracował Stanisław Tomaszewicz: „Zarys zasad naukowej organizacji pracy oraz ich zastosowanie w biurowości (system bezdziennikowy), Warszawa 1930, str. 192.

Poszczególne rozdziały książki poświęcone są następującym tematom: I) Zasady naukowej organizacji pracy według „Filozofii systemu Taylora”, opracowanej przez H. Le Chatelier; II) Dlaczego system Taylora mało jest rozpowszechniony? III) Administracja przemysłowa i ogólna według systemu Fayola; IV) Streszczenie dwunastu zasad wydajności H. Emersona; V) Systemy biurowości, stosowane w administracji polskiej; VI) Cztery tezy Dr. H. Hausmana; VII) Organizacja pracy biurowej w ujęciu K. Jabłowskiego; VIII) System bezdziennikowy. Zakończenie pracy zawiera „ramową instrukcję biurową systemu bezdziennikowego”.

W dziale pracy i opieki społecznej wymieniamy poniższe publikacje:

Roszkowski Stanisław: „Urlopy wypoczynkowe pracowników najemnych”, Warszawa, Księgarnia Robotnicza 1929, str. 169.

Zagrodzki Józef: „Umowa o pracę pracowników umysłowych”, Warszawa, Księgarnia Robotnicza 1929, str. 92.

Wengierow Jerzy: „O sądach pracy w Polsce i zagranicą”, Warszawa, Min. Pracy i Opieki Społecznej, 1929.

Wolski Jan: „Spółdzielnie pracy” Warszawa 1929, str. 45.

Wojtyna Józef: „Polityka płac jako zagadnienie gospodarcze”, wydawnictwo „Drogi”.

Landau Władysław: „Walka o bezpieczeństwo pracy”. Nakładem Instytutu Gosp. Społecznego. — Autor omawia warunki bezpieczeństwa pracy w górnictwie, poddaje rozbiórce rolę różnych czynników w walce z wypadkami przy pracy oraz działalność inspekcji pracy, zakładów ubezpieczeń, sfer przemysłowych i robotniczych.

Rla czyński Aleks.: „Polskie prawo pracy”. Warszawa, 1930, str. 463.